

REGÉNY.

Pesten csötörtökön aprilis 14^{kén} 1836.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p.p.

ELBESZÉLÉS.

Egy falusi diák kalandjai. *(Végzet.)*

Nyugtom soká itt sem vala; mert a' rabló sereg eleve elhatározván, hogy engem eszköznek használand, hamar felkerese, 's meg is találá. A' zsvány vezér megfenyegete tettemért, ki az akaratlan elalvást hozám-fel mentségül, 's ha ezt még egyszer teendem, elkerülhetlen büntetéssel ijesztett.

A' nem távol fekvő helység toronyórája egyet ütött éjfélt után, midőn megindulánk a' feltett rettenetes szándékot kiviendők, mindenemű szerszámmal 's egy hosszú lajtorjával ellátva. Utközben elmondá a' zsvány vezér jövendő tisztemet, hogy t. i. én a' lajtorján fel a' chorus ablakján bemászandok, 's a' templom ajtajának belső vas dorongját kapcsából kiveendem, hogy így könnyebben törhessék-be az ajtót; mire én rettegve igen-nel (de magamban nem-mel) felelém.

Már elértük a' helység szélső házait, 's minden a' legmélyebb nyugalomban álmodik; a' falu komondorai is mintegy kedvezni látszanak e' szándék teljesítésének, mert sehonnan kutya a' házakból nem mozdult. Legnagyobb csendességgel 's csak sziszegő szóváltás közt a' templom chorusa ablakjának irányoztaték a' létra, és a' vezérnek parancsára szerencsésen az áttörött ablakon keresztül buvám, a' többi várandó vala a' templom ajtajánál, azonnal betörendő azt, mihelyt a' vas dorongot kapcsából kiemelendem.

De én itt is megcsalám, sőt megszalasztám nyakra főre veszélyes utitársaimat; mert belépven a' chorusba, tüstént a' harang kötél akadt kezembe, 's én semmin nem tűnődve elkezdém irgalmatlanul kongatni a' torony harangjait, mire a' rabló sereg iszonyú káromlások közt szétszaladt, én pedig vártam, mi fog történni.

Néhány percz mulva tompa zaj hallatszik, reá emberi szózat, 's kis várat mulva már nagy sokaság tódul az egyház felé. Én, ki szintén rettegtem tettemért, ismét arról gondolkodám, miként kerülhetném-el e' sok ember szemeit. Ez okért a' templom ajtaja mellé

rejtém magamat oly szándékkal, hogy, midőn a' kíváncsi nép betóduland, én a' setétben kiillanok. Szándékom nem maradt sikeretlen; mert midőn mesterével a' plebanus lámpavilág mellett a' templomot felnyitá, 's utánok a' nép betódult, része az öreg oltár — része a' sekrestye — része pedig a' torony felé irányozva én az utósó ember 's gyermekcsoport közt az egyházból kilopódzám, és egyenest a' végső ház kertjében telepedém-le egy méhházban, honnan láthatám, habár nem tisztán is, mi történik a' templom körül.

Tompán hangzék-le a' torony órájáról a' két óra, midőn a' nép az egyház szoros vizsgálata után szétoszlott, néhányat kivéve, kik bizonyosan örökké állittattak a' templom mellé. — Bátorságba helyezve, mint vélém, de egyszersmind a' sok rettegés után megéhezve, tapogatóm a' körülem volt méhkasokat, 's egyébként is igen szeretvén a' mézet, ügygyel bajjal egyet feltörék, és éhségemet az illatos mézzel eloltám. Tapogatásaim közt egy szokatlan nagyságú, de üres, 's felül keresztfával ellátott méhkasra akadék, melyet azonnal éjjeli lakomnak elfogadék oly szilárd elhatározattal, hogy azt el nem hagyandom, ha mindjárt ellopnanak is vele, annál is inkább, mivel a' kas oly tágas volt, hogy benne lábaimmal együtt elérheték.

Már szunnyadni kezdtem elnyomva harmadszor ez éjjel az álmótól; midőn ismét sziszegő emberi szózatokat hallok, 's kikét? — álmélkodják a' jámbor olvasó — a' zsvány vezérét 's társaiét. Ők t. i. megszalasztva a' harangkongástól, szintén e' kertben menedéket kerestek, és midőn a' falu lecsendesedett, hogy még is haszon nélkül ne távozzanak, észrevéve a' kerti méhházat ide gyűltek, 's rövid szóváltás után kiki a' nehezebb kasokból egyet felvett, és így velem is élillantak. Már jóтова elhaladtak, 's kiki maga kasát dicséré nehezségeért; különösen az én vivőm több izben mondá, hogy nem hiszi, valljon akármellyik kas is nehezebb lehetne az övénél. Határozatjok az lön, hogy az eladott méhkasok árát egyiránt osztandják-el magok közt.

Utközben fegyveremet — tümet — is akarám már használni, 's nem csekély fáradtság után hozzá jutván részt csináltam a' kason, 's próbálám, valljon vivőmnek elevenjét elérhetném-e? Nem csatlakozám; mert vivőm csak hamar szitkokra fakadt, káromolván a' kas göröngyeit 's durva szálkait, és hol ide hol amoda fordított; de én semmit sem félve folytatám szurkálásaimat, mig boszúja a' kas iránt legfensőbb fokra emelkedék, 's ez okozá, hogy vivőm elfáradva a' többtől jóтова elmaradt és pihent.

Mig így utaztunk, mint homályosan gyanithatám, a' pirosuló hajnal is utitársaimra köszöntett, és mint később szabadulva észrevevém, az arany ragyogású csillagok sugaraikat már halvány 's eltűnő

fénybe rejték. De a' kirablott gazda is korán ébrede falujában, 's látván az elkövetett tolvajságot, azonnal hirt ada a' falu előjáróinak, kik a' rablók felkeresésére rendeléseket tettek, 's minden részre kocsiakat, sőt lovasokat is küldének a' tolvajok után. Így jöve néhány kocsi utánunk is, melyeket észrevevén a' vezér 's társai — kivevén az utósót, mert ez igen elmaradt a' többtől velem együtt — kassaikkal kettőztetett futásnak iramlottak. Vivőm sem akarván áldozatul esni, szurkáló martalékját leveté nyakából, és sietett a' többi után, kiket elfogtak-e, nem tudom, mert most már egyedül maradtam ismét a' harczpiacon.

Én elvetett 's feldöntött kasomat, melly alatt most ez egyszer jól megütém magamat, feltámasztám, 's bevárám a' kocsikat, melyek azonnal a' kas mellett megállapodának, és elhatározva, hogy egy kocsi a' kassal visszatérend, a' többi pedig üldözni fogja a' rablók seregét, egy vaskos paraszt felakara a' kocsira emelni: de szerencsétlenségre kasom keresztfája eltörött, 's én a' földre zuhantam nem csekély álmélkodásukra 's ijedtségükre a' körülállóknak.

A' kassal együtt felrakva a' kocsira némán ülék, 's bár fenyegetve is a' parasztoktól, kérdésükre feleletet nem adék; csak ezt mondtam: „majd a' birónál.“ — Sebesen hajtvá már félóra mulva a' faluban voltunk, és megállván a' birónál (ki tekintetes mogyoróipalczájával az utzaajtó előtt álla) a' kis bíró, ki meghozott vala „itt a' delingens“ monda a' bíróhoz.

A' bíró szobájába vitete, 's tüstént tartandó tanácsot parancsolt szoros vizsgálat végett. — Mintegy 16 percz mulva összegyülekezék a' falu tanácsa, és a' szoba közepére állitva a' bíró által tett kérdésekre valék felelendő ekképpen:

Bíró. Fiam! nemde tolvaj vagy?

Én. Én bíró uramnak fija nem vagyok, de tolvaj sem.

Bíró. Hát? hiszen teloptad-el a' méhkast.

Én. Én nem loptam-el a' méhkast, hanem a' méhkas lopott-el engem.

Bíró. No ez különös dolog — hallja a' tanács — hogy a' méhkas lopta-el a' gyermeket. — 'S hogyan lophatott-el téged a' méhkas?

Én. Azt már nem tudom bíró uram, mert én aludtam már, mikor ellopott.

Bíró. De miként jutottál bele?

Én. Bolondság! bele mentem, 's benne elaludtam.

Bíró. 'S mért mentél bele?

Én. Azért mert — —

Bíró. No csak ki vele.

Én. Mert bele akartam menni.

Biró. De mért?

Én. Azt nem tudom, elfeledtem.

Biró. No látja a' tanács! evvel a' gyermekkel semmire sem megyünk; ugy gondolom, hogy — Isten bocsásd bűnömet — eszeveszett ez a' szegény fiú; tán nem is kellene őtet már tovább kérdezni. Hát hova való vagy?

Én. Sehova.

Biró. De hol születted? micsoda faluban?

Én. Azt sem tudom, mert atyám azt soha sem mondta.

Biró. 'S hol lakik atyád?

Én. Faluban.

Biró. De micsoda faluban?

Én. Ej! már mondtam, hogy nem tudom!

Biró. Micsoda tisztséget visel hát atyád?

Én. Azt tudom, már — mester.

Biró. Hogy hívják?

Én. Azt megint nem tudom.

Biró. Hasztalan, e' gyermekkel semmire se megyünk. Már csak legalább azt tudnók, hol lakik apja, 's akkor hozzá küldhetnők; de így nem tudom, miként bánjunk vele; azonban talán majd magához-tér, és ha jól tartjuk, mindeneket megvall, 's meg lehet, hogy fontos dolgokat hozhatunk általa még világosságra.

Igy tűnődvén a' tanács, egy idegen paraszt érkezte jelentetik a' szomszed faluból levéllel. Bebocsáttatik, 's a' levelet a' birónak kezébe adja, ki azt azonnal a' tanács előtt felolvassa. Izzadva és rettegve hallgatám a' levél foglalatját, mellyben egy hajszálíg leghivebben valék leírva, 's már az ajtó után nyulék megszökendő, ha vissza nem tartoztat a' hatalmasb erő.

Levélolvadás után a' biró hozzám fordult, 's így beszélt: „no szökevény! már most tudjuk ám, ki vagy, honnan, 's mi neved; mered-e még tagadni?

Én. Nem.

Biró. De mért szöktél-el hazulról?

Én. Mert mindig ütött vert apám.

Biró. Kivánczol-e haza?

Én. Ó nem! csak haza ne vitessen biró uram, mert meghalok.

Biró. Már szegény, nem tehetek róla; kötelességemben áll téged mint szökevényt haza küldeni, bár miként lesz is dolgod azután.

Ezután kocsit parancsolt a' biró, melly engem haza viendne a' kisbiró kíséretében; addig is pedig, mig a' kocsi előállt, jól tartának rostélyossal.

Kilenczkor megindulánk a' kisbíróval, és én kimondhatlan bús valék egy ideig; míg biztatására 's bátorítására utitársamnak, hogy atyám nem leend hozzám kegyetlen, neki vidulék, és kérdéseire vitorabban felelek; sőt kérve egész kalandomat elbeszélém, t. i. mint diadalmaskodám a' farkason, miként kerültem zsványok társaságába, 's a' t. és mind ezeket a' kisbíró nagy béketüressel 's kíváncsilag hallgatá, csudálván találékos eszemet.

Már ismét áldozóban vala a' nap, midőn atyám házánál megálánk; de nem videran, hanem búsan 's félelmesen részemről, mert tettemet követő legundokabb fenytékekről ábrándoztam.

Beléptünkkel az ajtón atyám- 's anyámat búskomoran beszélgetve találám, miből gyanítám elszökött fajokról aggodalmukat. A' kisbíró röviden előadva mijáratának okát engem atyámnak visszaadott 's egyszersmind kegyelemért esedezett, és nem sokára megjutalmazva atyámtól a' falu házához tért, onnan más nap helységébe visszautazandó.

Én bár szeliden fogadtatám atyám- 's anyámtól, ijedtségem miatt mindazáltal alig tudék szóllani: de észrevehetém, mintha más rend uralkodnék a' háznál. A' szokatlan jó vacsora után, mellynél némán ülénk, puhább ágyban találám nyugalمامat, mint az előbbi éjszakákon.

Más nap reggel atyámtól szelid atyai hangon kérdésre vonatfatám tettemért; én őszintén vallék-meg mindeneket atyámnak, és kegyelméért esedezém, mellyet meg is nyerék; 's így én jobbulásomat, atyám atyai gondját ígérve megbékülénk.

Harmad napra már megjelenheték az iskolában társaim közt, nagy örömeikre azoknak, kik nélkül élhetnem nehéz vala. Atyám is megjelent az iskolában, de dörgő hang helyett szelid mosolyt 's nyájas beszédet tapasztaltatott velem. Benne ismét igaz és boldogságomat kereső atyámat lelém-fel, kit tiszta szivemből nem tisztelnem szeretnem 's becsülnöm lehetlen volt.

Két évet tölték még hon oldala mellett, 's megizelve a' tudományok édességét folytatni ohajtám az iskolákat, mit szívesen sőt javalva engede atyám. K — városban végzém a' gymnasiumi hat iskolát jeles előmenetellel, mellyek után állapotot választék valamint diszeset úgy hasznosat is a' köz társaság boldogságát munkálandó, 's merem állítani kérkedés nélkül tiszta lélekismerettel, hogy, hol csak lehete, szeretett hazám boldogítását erőből elősegitem, 's most is segitem életemnek ötvenegyedik évét számítván.

Atyám, ki most is él nyugalomban, és nyolczvanhat éves szilárd 's józan elvektől vezéreltetik maiglan, szelid, jámbor 's béketűrő, kinek javalatit és hasznos tanácsait most is szívesen keresi mindenki.

Milly könnyen tévedheték én örökre el! 's a' rosz bánásmód miatt mennyin tévedtek soha meg nem térve!

Atyák, anyák, néptanítók 's nevelők! kiket leginkább érdekelhet bohó kalandozásom, vegyétek szívetekre történetemet, és keressétek ön boldogulástokban ezen öröm- 's virág-időkben gyermekeitek boldogulását.

NY — — R Ó L B. F. — . L.

K Ü L Ö N F É L E.

A' szakál történetei.

(Közli Kőrösy L.)

Ezen mostani disze a' magyar álnak szinte ugy alája volt vetve a' töméntelen változásnak, mint minden egyéb divat. Ugyan is volt oly idő, melyben a' hosszú szakál bölcsességet és okosságot jelentett; midőn a' borotvált állú ember szint' oly csufosnak tetszett, mint ki a' mult században hosszú álszőrrel jelent-meg a' társaságokban. Ha ki ennek teljes történetét akarná közleni, valóban nagy munkába kapna; mert kitenni a' hosszú 's kurta szakálnak idejét, tekintete kelését 's vesztesét a' régi Görögöktől Romaiaktól kezdve egészen mai zűrzavaros idejéig, nem kis csomóra telne. Én csak egy kis történeti kivonását közlöm. — A' leghosszabb szakál, mellyről a' történetes könyvek emlékeznek, vala egy Rauber von Talberg nevű német vitézé, ki Maximilian császár idejében élt, 's erős Raubergnek hivatott. Oly hosszú szakála volt, hogy egész földig lebecsájthatta, ottan pedig meghajtván, végét öve mellé tehetette. Más igen hosszú szakállal a' 14-dik században jelent-meg Parishan egy alakos, ki magát konstantinápoli patriarkának adta-ki, 's tiszteletes álla végett mindenütt kedvesen fogadtatott, és bő alamizsnát szedett. A' harmadik hosszú szakálnak ura vala Judeának legyőzője Albuquerque, ki azt szokása szerint innepnapokon nehányszor övén általtekerde. — Első Henrik francia király alatt az udvariak, 's az előbbkelők szakálukat vége felé csucososan viselték. Ezt követte a' kerekded, legyező forma (en eventail), annakutána a' fodorított szakál; végre a' 17-dik században mind elmultak. Ezen szűnés előszer francia országban történt; azután németországban, 's végre nálunk is; egy betegség, melyet a' Spanyolok Nápolyba hoztak magukkal Amerikából, 's melly a' szakálnak és hajnak kihullását okozta, legnagyobb eszköze volt elmulásának. Elsőbben is a' tehetősébb urak tökélek-el magokat, hogy egészen megváljanak tőle. Legottan példájokat ki szükségből, ki hízelkedésből követte, 's lassan lassan az álltisztitásnak ezen divatja egyik országból másikba terjedt. A' Szciziliabeliek, Oroszok, és Kozákok legtovább maradtak hivek állszőreikhez. A' német császárok közül III-dik Ferdinand volt legutósó, ki szakált, I-ső Leopold pedig, ki bajuszt viselt. Tudva van, mennyi dolgába került I-ső vagy Nagy Péternek az orosz szakálnak megtámadása. A' vendégszakál feltalálója egy Spanyol vala, kinek e' találmányát hazafiai annyira megkedvelék, hogy kiki orcáját nyesette, hamis szakált viselt, 's azt szintugy változtatta, mint a' 18-ik században a' parókat nálunk. De az ezzel történt sok visszaélés Don Pedrót az arragoni királyt arra bírta, hogy azt 1351-dikben egészen megtiltá. Midőn Renatus lotharingi herczeg burgonyi Károlynak holt testét, ki 1477-dikben Nancynál ő elleni ütközetben esett-el, gyászban öltözött udvari népével meglátogatta, régi mód sze-

rint volt felöltözve, 's arany fonalakból egy olly hosszú szakált viselt, hogy övét verte. Ekkor is a' barkóval bánás annyi időt lopott-el a' divatos férjfiaktól, mint most, vagy a' 18-dik században a' hajjal bánás. Hogy divati formát, szagot, és szint kaphasson, bizonyos a' végre készítettett illatos lágy viaszkenőcsessel kenetett. Estve mindenkor kimosattatott, kifésültetett, 's végre egy zacskóba dugatott, hogy alvás közben meg ne romolják. A' férjfiak bizonyos kis keféket 's hogy legottan rendbe hozhassák, fésüket hordoztak magokkal; gyakorta a' dámák kedveltjeiknek 's férjeiknek tettek ezen szolgálatot. — A' régi Görögök és Rómaiak első szakáluk zsebéjét (pihét) egy istenségnek szentelték. Nero ezt gyémántokkal kirakott arany szelenczében a' kapitoliumi Jupiternek ajánlotta. Az írott alkuk nagyobb erőssége végett néhány szálát a' pecséthez ragasztottak, 's ezt az aláírásban feljegyezték. Így bizonyos 1181-ki alkuban olvastatik: „szakálomnak 3 hajszálát ragasztván] pecsétémhez.“ — Gyakran zálogul 's kezesül szolgált a' szerelmesek közt veres vagy zöld szalagba kötve. A' szakálra esküvésnek nagy hitele vala. Gyásznak jeléül hajdan sokan elvágták; de ismét megnövesztették. Igen nagy büntetésnek tartatott bíróilagi elvágattatása. Legtöbb napkeletieknel azon tekintetben van most is, melyben hajdan nálunk. Ha ki a' Töröknek szakálára pökött, úgy megsérté őt, hogy kész volt legott azt vérig megboszulni: ha pedig amaz bebizonyíthatta, hogy nem kész akarva tette, úgy csak ezt megkövetni és szakálát megcsókolni tartozott. — A' Persák feketére festik szakálaikat: de a' Törökök ezt illetlennek tartják; hanem szokásban van náluk a' látogatókéét tömjénnel megfüstölni. — Sinában a' kaczorászok (borbélyok) fel 's alá járnak az utszákon, 's minden szükséges eszközeiket, ugymint széket, kendőt, vizet, nyesőkést hátukon hordozzák, és legottan az utszán 's kapu alatt beretválnak; nem csak a' szakált, hanem a' szemöldököt is rendbe hozzák, a' fület kitisztítják, a' tagokat megegyengetik, 's a' hátat megkenik kevés pénzért. — Az arab kaczorászok merő vig és tréfás emberek. Fejér csal-mát viselnek, melly különféle virággal van kiczifrázva; karjaikat egészen csupaszon viselik, hogy a' rajtok kimetszett virágokkal és sok sebhelylyel kevélykedhessenek, mellyeket e' vagy ama szívők asszonya miatt készakarva készítenek magukon; mert egy arab borbélyban megkívántatik, hogy egyszersmind szerelmes és nyájas legyen. Többnyire egy felruhát viselnek és széles rézüövet, mellyen kis horgokon minden szükséges készületek függ, valamint egy kis kerek tükör is. Elöl hosszú négy ujnyi széles szijat hordoznak, mellyen nyesőkéseiket meg szokták huzni. (Nálunk kivált hajdan, a' nadrágszija tette ezen szolgálatot.) Vállaikról kendő függ-le, mellyekkel az orcát 's kezeket törlik. — Olasz, francia, és angol országban a' hajfodorítók teszik ezen tisztet; mert a' seborvosok szégyenlenének ezen szolgálatban fel 's alá futkosni. Valóban jobban is illik a' hajfodorítókhoz az álnyesés: azonban időt kimélve egy ember végzi egy füst alatt azt, mit nálunk ketten tesznek. A' kaczorász legények így nem vetnék mesterségüket csupa áll-nyesésbe.

Szent István temploma Bécsben. Hogy ezen csudajeles épületnek készítettése idején bor használtatott a' vakolatba víz helyett, azt már régen és gyakran hallottuk beszéltetni, de némellyek ezt csupa népmondának tartják. Azonban a' dolog valóban úgy történt, 's ennek oka abban áll, hogy 1450-ben IV. Fridrik uralkodása alatt Sz. Hyppolit napján a' második torony alapköve Buchsbaum nevű építőmester által letétetett, 's mivel ezen esztendőben a' bor rendkívül savanyú lett, 's gunyneven csak „abroncsmarónak“ neveztetett: Fridrik herczeg keményen megparancsolá, hogy valamennyi bor a' sz. István tem-

ploma melletti építő kunyhóba vitessék. A' fejedelemnek az vala ezzel czélja, hogy az egészségtelen italt az emberektől ne csak elvonja, hanem kortársait abbeli véleményökben is megerősítse, hogy a' templom építéséhez használt vonatokat bor által sokkal ragadósabbá és tartósabbá tétetik.

E M L É K M O N D Á S.

Emelkedés.

Az idő ósága nevel magosságot,
Mint tél után nyár hoz kórókra virágot,

RIMAI (XVI. századból) után Ká. Irma.

A' férjfi érzése mindig nyer az asszonyok társaságában, 's ezek többnyire vesztenek a' férjfiakéban; mert önszeretet amazoknak ösztöne, barát-néiké pedig önáldozat.

L C S A M A T I A.

Élet. Semmi sem olly szép és méltó dicséretre, mint szerepünknek valódi jól játszátása. Egy tudomány sem olly nehéz, mint az életet igazán 's célirányosan élni; 's egy betegség sem olly nyomasztó, mint ön lényünk megutálása.

MONTAIGNE után S. Karolina.

Aphorisma Erdélyből. Az embereknek viszonyaik gyakran, valamint az egyetlen fonállal kötött bokréta, nagy könnyűséggel bomlanak-fel. Hasonlag történik a' szeretet lánczával egybekötött emberekkel is, kik évek mulva fesszen ejtik találkozásait, 's visszaemlékezésök maradéka csak egy hideg köszöntés marad. Szomorú, hogy századokkal vívó falak és tornyok állnak fenn; de szíveink gyengéd érzelmeit valamint felkölti a' reggeli szellő, ugy el is fújja az esti szél.

ifj. THOROCZKAY LÁSZLÓ.

Csererejtvény.

1. 2. 3. 4. 5. Volt egy, ki megtért, 's vétkei terhitől
Tisztulva a' menny keble vevé-fel őt.
Sok van; veszélyt hoz rád 's javadra,
'S roszba merülve gyakort lesüllyed.

1. 2. 3. Mérték; egésznek része, kicsiny vagyok.
Ha egy bibázik, nem lehet úgy egész
Mázsád. Vigyázz mértékeidben!
Lelkedet éri, mi ott hibázik.

3. 4. 5. Ha dolgaid jól sülnek-el, és öröm
Közt felhevülván vig lakomád' adod,
Vagy bús napodban tartod azt bár,
Én leszek ugy neve annak akkor.

MISKOLTZY ISTVÁN.

Előbbi rejtvény: KANDALLÓ.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.